

VERDER LEZEN OVER FORMATIEF EVALUEREN

- Sluijsmans, D. & Kneyber, R. (red.) (2016). *Toetsrevolutie. Naar een feedbackcultuur in het voortgezet onderwijs*. Culemborg: Uitgeverij Phronese. (ook te downloaden)
- Castelijns, J. & Andersen, I. (2013). *Beoordelen om te leren. Leerlingen als mede-beoordelaars van hun eigen leerproces*. Den Bosch: KPC Groep. (ook te downloaden)
- Gulikers, J. & Baartman, L. (2015). *Doelgericht professionaliseren: formatieve toetspraktijken met effect! Wat DOET de docent in de klas?*
Te downloaden van: https://www.nro.nl/wp-content/uploads/2015/09/Inhoudelijke-eindrapport_NRO-PPO-405-15-722_DEF.pdf.
- <http://curriculumvandetoekomst.slo.nl/projecten/formatieve-evaluatie>
- <http://beroepsgerichtevakken.slo.nl/thema-overzicht/formatief-evalueren-de-leerontwikkeling-centraal-bij-de-beroepsgerichte-vakken>

WERKVORMEN VOOR FORMATIEF EVALUEREN

Enkele bronnen:

- **Hoe weet ik waar mijn leerlingen staan?**
<http://downloads.slo.nl/Documenten/FE%20Hoe%20weet%20ik%20waar%20zij%20staan.pdf>
- **Vijf minuten formatief**
<https://shop.onderwijsmaakjesamen.nl/5-minuten-formatief.html>
- **Formatief evalueren, hoe pak ik dat aan in mijn les?**
<https://wij-leren.nl/formatief-evalueren-feedup-feedback-feed-forward.php>
- **The Ultimate List – 65 Digital Tools and Apps to Support Formative Assessment Practices**
<https://www.nwea.org/blog/2018/the-ultimate-list-65-digital-tools-and-apps-to-support-formative-assessment-practices/>

Voorbeelden bij de vijf strategieën voor formatief evalueren

1. Verhelderen, begrijpen en delen van leerdoelen en kwaliteitscriteria
  - Leerlingen kwaliteitscriteria laten afleiden uit enkele goede voorbeelden
  - Voorbeeldproducten of -prestaties (bv. filmpjes) op volgorde laten leggen (slecht – goed)
  - Leerlingen in groepjes toetsvragen laten maken bij de leerstof (zie Toetsen? Doe het zelf!)
2. Realiseren van effectieve discussies, taken en activiteiten die bewijs voor leren leveren
  - Werken met open opdrachten (die uitnodigen tot nadenken, creativiteit, samenwerken); docent observeert en ondersteunt
  - Tussentijdse antwoorden/reacties van leerlingen vragen (vb. wisbordjes, kleurenkaarten)
  - Open vraag stellen aan een leerling, andere leerling laten reageren, aanvullen, derde leerling laten samenvatten (leerlingen worden willekeurig geselecteerd met namenkiezer).
3. Feedback geven gericht op verder leren
  - Docent formuleert feedbackvragen bij nagekeken werk van leerlingen
  - Werken met vast beoordelingsmodel / feedbackformulier; leerling kan zien waar hij aan moet werken
  - Medeleerlingen inschakelen om verbeter suggesties te doen bij een werkstuk
4. Activeren van leerlingen als belangrijke informatiebronnen voor elkaar
  - Leerlingen gebruiken elkaars werk als inspiratiebron (zie "Beter goed gejat")
  - Leerlingen geven verbeter suggesties bij elkaars 'tussenproducten' (peer feedback)
5. Stimuleren van eigenaarschap over het eigen leren
  - Werken met portfolio /eigen website die groei laat zien
  - Gebruik van rubrics / vaste beoordelingsmodellen Leerlingen beslissen op basis van evaluatie waar zij aan willen werken
  - Leerling beoordeelt zichzelf en docent beoordeelt; leerling vergelijkt eigen beoordeling en docentbeoordeling
  - Leerlingen hebben keuze uit meerdere opdrachten

4

Toetsen? Doe het zelf!

Strategie doelen stellen

Benodigheden per groepje papier en een pen.

Vlak voor een summatieve toets (toets waarin het werk beoordeeld wordt) laat je leerlingen zelf toetsvragen maken over de behandelde leerstof.

1. Maak groepjes van ongeveer vier leerlingen.
2. Laat elke groep toetsvragen formuleren op basis van de content uit het boek. De vragen moeten zo samengesteld zijn dat ze samen een oefentoets vormen die alle leerdoelen beslaat.
3. Laat de groepjes ter oefening de toets van een andere groep maken. Ze geven daarbij niet alleen antwoord op de toetsvragen, ze geven de makers ook feedback op de kwaliteit van de toets.

Tip Gebruik de beste vragen van de verschillende oefentoetsen in de werkelijke summatieve toets.

18

Beter goed gejat

Strategie feedback in de groep

Benodigheden geen

Leerlingen gaan geoorloofd afkijken bij elkaar en reflecteren op hun eigen werk.

1. De leerlingen werken in groepen van maximaal zes personen aan een opdracht.
2. Tegen het einde van de werktijd leggen de groepen hun uitwerking zichtbaar op tafel en staken ze hun overleg. Per groep gaat één leerling op rooftocht: die leerling gaat afkijken bij de producten van de andere groepen.
3. Na twee minuten rooftocht keren de leerlingen terug naar hun eigen groep en vertellen ze welke goede ideeën zij hebben gezien bij de anderen.
4. In overleg met de andere groepsleden wordt het product van de groep wel of niet aangepast.